

VENTA

30 exemplars 4 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 3.^a
(Bussó baix a la escala)

Surt a llum puntualment
tots los divendres.

SUSCRIPCIÓ

ESPAÑA
Un trimestre 4 pesseta

ESTADOS
Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONS
se pagan per adelantat

Los pagos poden ferse
en sellos de 15 cèntims
ó en timbres
especials pera periòdics

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL.

|| R. I. P. ||

Aquí reposa, lector,
lo partit conservador.

DEBILITATS

En aquestos temps de transició, de convencionalisme, del pas de las tenebras del absolutisme a la llum de la Llibertat, pot es extrany tindre de bregar continuament contra las debilitats tant dels individus com de las corporacions.

Una d' aquestas debilitats acaba de posarse de relleu en la qüestió de las xiuladas a Cánovas i dels estudiants.

Aquestos tenian la gloriosa missió de cantar las absoltas al partit conservador, després de deixarlo enterrat las xiuladas de Saragossa, Sevilla, Madrid i Barcelona; mes per una de aquestas debilitats inexplicables, los estudiants de tota Espanya han desistit del propòsit de las manifestacions que tenian de ferse 'l diluns passat, acotant lo cap devant las indicacions de Madrid, sempre més donat a la corrupció que las provincies, per viure en mitj de la putrefacció del centralisme monàrquic.

No cometé 'l partit conservador una barbaritat immensa contra 'ls estudiants lo dia 19 de Novembre del any 84? No 's presentava ara als estudiants bona ocasió per tornarli la pilota? Donchs debilitat ha sigut lo no tirarho avant.

«Què diuhen? ¿Que 's volia donar color polític a la manifestació? ¿Y clar que havia de tenirlo! No sé si no es fer política buscar la anulació d'un partit polític. És ridícul, donchs, lo pretext de deixar corre las manifestacions projectades pel temor de que 's hi dongués caràcter polític.

«Què més se diu que ha motivat lo desistiment dels estudiants? ¿Lo desij de complaure certes atíes indicacions? ¿Ells estan ben frescos si pretenen anular la reacció ab beneplacit de tals atíes? Lo que sempre tendeix al absolutisme may pot sentir goig per las manifestacions de la Llibertat. La nit sempre será fosca i tan sols en l'astre del dia té de buscar la llum qui no siga cego del enteniment.

Y aquestas han sigut las dues únicas rahons expressades pels anti-manifestacionistes pera indubiar als estudiants a que desistissin de cantar las absoltas als més fermes reaccionaris liberals.

Aquí tothom crida contra la influencia de Madrid i ningú sab emanciparse. Si 's estudiants de la vila del ó, contaminats pel foc pestilencial del centralisme monàrquic, cediren a sugestions conservadoras, més atíes ó més baixas, los estudiants de provincies venialment obligats a no deixarse contagiar per tal peste, y aprofitarse dels recursos que la llei los concedia pera cantar lo darrer tragala als que, si tornan a ser poder gracias a las debilitats de sos enemichs, tornaran a repetir los dias de Santa Isabel de la Universitat de Madrid, la vergonya de lo de las Carolinas, los fusellaments de Girona, y tot lo que constituíex lo programa de vilas de la gent d'ordre quan ocupa 'l poder.

No 's queixin, donchs, lo estudiants liberals que tenian d'esser los porta-estandards de las manifestacions, si algun dia tornan a veures atropellats pels partidaris d' en Cánovas. En política no 's pot deixar may de combatre al enemich, y es precis saber no deixar passar las ocasions pera anularlo.

SERMÓ I

Estimats germans en Jesús y María: Si al començar a dirigiros ma espiritual paraula, intenteis probaros la lògica de la existència d'un Deu, del que soch representant, tots me dirian que soch un trompa per empenyarme en probar una cosa de la que ja no sé 'n parla per massa sapiguda; y tant es aixís, que en mi mateix tenia una prova d'aquesta veritat, perquè com podria ser jo ministre ni representant de un Deu que no existís? per lo tant, partim de aquest principi, y anem a buscar las arrels de la religió y de la fe, desde son temps primitiu.

Aixís, donchs, estimats feligresos, farem un cura ràpid d' historia sagrada: os probaré que la Santa Biblia es lo libre més conmovedor y més seriós que pot darse en tots los mons habitats, y que, sobre tot, es la veritat exacta que ja may es contradicció... Medietm un rato, y ¡cataplúm! entrem de plé en l' assumpt.

Lo primer libre que trobem es lo Génesis del senyor Moisés, que no sé com dimontri se

ho va manegar pera saber tot lo que va escriure. Nos parla primer de tot de la fabricació del mon, y nos diu de bonas a primeras, que 'l mon, antes de ser mon, no era mon, ab qual vritat nos prova que es un sabi de cal Ample: després, ab tota la sanxh freda del mon, nos etziba una bola capás de fer la reputació de qual-sevol embustero; aixó es, que, segons ell, lo sol regularisa 'l dia y la nit, y Deu no 'l va fer fins lo quart ó quint dia, sent aixís que no podia classificar-se de dia lo temps en que encara no lluhia 'l sol.

Pero hé, aixó son petiteses que 's han de dispensar, ja que 'l senyor Moisés devia tindre molts mal-de-caps, perquè sempre 'l pintan ab banys, y de passada admirar-se la sabiesa del fabricant del mon e islas adyacents, que no va subar gayre pera portar a cap son treball. 'l home 's llevava de bon mati y deya: «Que 's fassin los burros y las granotas» y 'ls burros y las granotas se feyan; y com si aixó no fos prou, encara va inventar un dia per passar-lo fent lo gandul; com que 'l home es igual que Deu, resulta d' aquí que 'l que treballa massa es un ximple, y per aixó nosaltres, després d' haver dit missa, ja 'ns no podem entornar al lliit.

Cansat Deu de fer bestialos y estrelletas ¡quina se 'n pensal... va fer 'l home, y com que va gastarhi molt material, hagué d' arrencarli una costellera per fer la dona; los va juntar, y ¡au, a viuir! los va deixar anar sols per 'l hort del cel. Las donas son 'l esca del pecat, y don Adan devia ser un calssas de primera forsa, que 's va deixar ensarronar per la dona, y 's menja una poma, 'l llaminer, una poma terrible, tant, que son amo va pensar «ara aquest benicet sabrà tant com jo; zeh! donchs, ala, a buscar piss» y clavantlos una cosa al cap-de-vall de la espinada, los tregué del cel.

Los pobrets no sabian que 's pescavan: figureuse que tot y sabent que encara no hi havia cap polsió que 's pogués ficar a la caga-menja, passavan mil apuros pera vestirse, y 's vestien ab fulles de figura y pella de be, que Moisés diu que las cosian, encara que jo no puch arribar a endevinar com 's ho feyan. ¡A no ser que Deu los hi regalés una màquina Singer!

Y vetaquí que van tindre dos fills: Cain y Abel, que 'l senyor Moisés diu que eran germans, pero a mi 'm va dir un adroguer retirat que no ho eran, sino que eran oncle y nebot, per la clara y senzilla rahó de que cap llevadora 's va ajudar a neixer. Aquestos dos fulanos eran molt amichs de jugar a la morra, y un dia van fer pinyas, de tal manera, que un dels cops de puny d' en Cain, va anar a tocar a la clepsa de un ruch que pastorava per allí a la vora ab las sarríes plenas de terra d' escudellats, que 's va quedar difunt, y llavors Cain 'l hi va arrencar una pota, de la boca, y ab ella matá ignominiosament a son oncle Abel.

Quan Deu va saberho, va gratarse 'l clatell, y d' un boiet deixá borni al assesi, lo qual temerós de que per aquesta senyal lo matessin, va demanar perdó, y Deu, que ab 'l atach de compassió que va darli, no 's recordá de que no hi havia cap més home en tot lo mon, li prometé que ningú li faria cap mala partida.

Y don Cain Adan y Eva, tot cofoy, agafá 'ls trastets, y se 'n va anar a América a fer fortuna.

CAPELLÀ PRE-HISTÒRIC

(Seguirá)

DEL ALTRE MON

Ja fe alguns mesos que no m' he pogut comunicar als meus companys d' aquest mon, y avuy m' he dit: Pla, ves a fer una passejada desde 'l altre mon al mon de la meua terra. Los pelats lectors de La Tramontana ja 's pensaran que 'l han borrat de la mapa, com diria un crach de l'horta de Lleida.

Y aquí 'm tenia a la meua disposició, ab tot 'l humor per ferlos las sales de crónica argentina.

LO CRIM DE OLAVARRIA

Ha sigut un crim tan horrosó que ha fet cruixir las pedras.

Y qui 'l ha fet? Un sant varó; un capellá. ¡Mórit, diuhen! Lo de sempre: los raris.

Com los supose ja enterats l' explicaré a grans rasgos, començant per copiarlos l' embecament del article que dava la explicació del fet. Diu aixís: «Lo capellá de Olavarría, Castro Rodríguez, asesino, parricida, exorcista, apóstata y criminal.» Semblava que temps los faltava als periódics pera explicarlo.

Lo fet es aixís: Lo capellá assesi de Olavarría es gallego, estava amoniatat ab una fulana, y per poguerhi cruar va apostatar de sa religió fentse protestant. Del matrimoni va sortirne una nena. Més tart lo capellá va ocultar la seva dona y va demanar perdó al biabe, y aquest lo va perdonar y li va donar una vicaria. Més

tart va donarli la rectoria de Olavarría, provincia de Buenos Aires. Lo capellá havia engenyat a la seva dona fentli vendre varios terrenos que tenia y fent que ella deposités al Banc del Azul vinticuatro mil duros, pagaders a la ordre del capellá. Ella va creure y aixó va ser sa desgracia.

A primers del any passat la dona del Castro Rodríguez d' Buenos Aires, en direcció a Olavarría, cridada pel capellá. Varen arribar allí y al dia següent ja havia desaparegut mare y filla. Lo sagrista va notar alguns dias després, tacas de sanxh dins de la iglesia y va parlar al rector sobre aquelles tacas de sanxh. Lo rector, en lloch de donarli explicacions, va desparxarlo puent blanc. Lo sacrista, que era un bon home, per desparxarlo de la graciancia va anar a la Plaça a donar part a la policia de las seras sospitas, dient, que havia vist arribar una dona y una nena que havian desaparegut com per miracle; va parlar de tacas de sanxh, de un enterro ab circunstancias especials, y la policia al moment se va posar en guardia, començant per agafar al rector y a adquirir datos pera descubrir la veritat.

Lo rector negava ab un cinisme espantós, fins al cas en que al 'l va amenassar de desenterrar lo cadavre, que ell havia fet enterrar y ferli presenciar a 'n ell per veure si devant de sas victimas gosaria a negar.

Aquesta idea va horrorisar-lo, y com cobart reptil va agouillarse als peus del jefe de policia demanant perdó. Va confessar, que la tarde del 3 de Juny d' aquest any, havia rebut la visita de dos homes de bona estatura, que havian anat a veure'l contra la seva voluntat a l'oficina. Se va comprovar que va ser ell qui va cridarlos. ¡Que una vegada allí, varen tindre certes qüestions, sobre la fidelitat d'ella, y que ell volgoentem desfer d'una vegada, va sortir per anar a casa del apotecari, ahont no hi va trobar ningú, que aprofitant la ocasió va pendre una ampolla de cloriforme y se la va embeugar en casa. Que al tornar va ser preguntat per la seva dona, ahont va anar, y ell 'l hi va contestar: que a casa 'l apotecari li buscari una medicina pera curar-li 'ls nervis; que va empagar part d' aquell líquid ab pa y va donarli dientli que aquella excitació se 'l calmaria, que ella va pendre lo veneno, y un poch després ja va sentir las conseqüencias. Com que vintia de casament se va tornar a acabar de matala y tement ser conomiat a causa de la víctima, aquell assesi de satana, va agafar un craxell y li va donar un gran cop de martell al front, deixantla morta al acte.

La noya, al veure lo que estava passant a la seva mare, va posarse a xiular y cridar, pero 'l capellá va agafarla y posandola al bres se va ocupar de la municipalitat, ab una carta falsa, dient que li deya que ella 'l estuviav lo cadavre d' una dona, desde una colonia, que 'l enteraré per l' amor de Deu (sempre Deu per arcobis, y que tragués un permis pera enterrarlo, que com allí no hi havia metje, no havian pogut fer lo certíficat de defunció, pero que més tart complirían ab aquesta formalitat. Com que era 'l rector, que ho fermanava, van ferli lo permis pera enterrar lo cadavre. Ab la mateixa carta, va anar a constar al fuster lo matriu qüento, encarregantli una caixa ben gran, perquè li deyan en la carta que la dona era molt grossa, y dient que estés feta per aquella nit y li deixessin a la caixa.

Som a la nit. Lo criminal ja té la iglesia a la iglesia; va per posar 'l cadavre de sa muller, pero no té fora per portarlo; allavors 'l assesi va cridar: «¡Diu a monxant desde la sagristia fins al mitj de la iglesia, colgantlo com pot dins de la caixa y de boca a terra; després agafa la seva filla y la pesa cap als peus de la seva mare collicantla també de boca a terra. Tanca la caixa procurant no fer soroll y acaba la tasca.

Ve després 'l dia, y després d' algunes misas de cos present, li carregan la caixa pera desenterrar los cadavres. Li preguntan qué son aquelles gotas de sanxh que caschen y respon que la dona va morir de part. Ell ab un cotxe va flet a prop del cementiri pera sapiguer cert que estaven enterradas sas victimas, y quan ja ho están, se 'n torna a la iglesia.

Alta-veses 's adona de moltas tacas de sanxh que hi han per terra, surtidats del front de la seva dona, i quan va arrossegarla, y no pesa cap nit que no estigui allí dintre la iglesia ab una esponja fregant pera fer desaparixer aquelles tacas, provas de son crim. Pero las tacas encara avuy existeixen.

Aquest es lo fet del crim horrosó perpetrat en aquesta república, per un ministre de Deu, per un representant de la religió, que per a sa pena, cometé la infamia d' assassinar a sa propia dona y a sa filla.

De algun temps, aquesta here anava liquidant tots los seus comptes. Feya poch que 's havia presentat a la municipalitat, dient que dels 600 pesos que li devien, 'l n donguessin 300 al contat y lo demés ho deixava per la misericordia. ¿Quant cinisme! Perque no deya que 'n comprassin el torloformo y martells pera matar mullers y fills!

Aquest infame criminal, se veu que portava la idea de marxar cap a Espanya, ahont, ignorant lo crim, havia passat per un sant varó.

Li ditan detall. Al ser preguntat, després del crim, per la causa del seu preocupament, va dir que havia rebut carta de Galicia, dient que 'l sua per havia mort.

A última hora, també 's ha provat que además de la dona tenia dues queridas.

UN CANONJE I LA PLATA

Després de lo de Olavarría, s' ha descobert una altre cas que no deira de tenir los seus punts originals.

Hi ha a la Plaça un senador, que té una dona regularment guapa.

Aquest senador protegia un canonje. Va veig lo miracle, diran, ¡oy que sí! Pues no 'n veuhen més que part. Lo senador va tindre sospitas, va estar a la mira de la cosa, y efectivament... ¡Va atrapar infraganti se sa ceta muller ab lo bo del senyor canonje, que allavors estava més entusiasmats que may, en de mostrar a la senyora las necessitats del matrimoni!...

Lo senador, sense atreure'se, crida al criat de confiança, li fa aguantar lo canonge i ell mateix li talla tot lo que de bon principi deuria tafarlos. Per això, lo deia anar molt tranquil... i ell endemà lo canonge venent d'una feridura. Ningú s'adona de res y se'l enterra. Vol lo diable que la cosa's descubreix; desenterran al canonge, lo troban faltat de trastes, sospitan ab lo senador, l'acosen y li preguntan si ho ha fet ell. Dio que sí. ¿Per qué? (Oh! lo per qué val la pena de dirlo ab tots los cts y uts.

—Jo, senyors,—va dir lo senador,—no he fet més que un favor. Lo canonge'm deshonrava y no he fet més que pèndre-li lo que a mi'm deshonrava, perquè així podria jo viure segur de que no'm deshonraria més, si a mi ni a cap més casat. Crech haver fet bé al obrer així; he fet be per mi y pels altres. Ell mateix, senyors, estava segons sa religió y vaig volguent salvar del peccat. Havia a n'ell, vaig creure fer be. Fora d'això, jo apreciava al senyor canonge molt, y escuso dir que'l meu objecte no va ser de matarlo, ni molt menys; solament vaig posar a cubert la meua hora.

Recomano aquesta recepta com a curatiu radical contra la actualitat de algunes reverències que ho necessitan com lo pe que's menjan.

UN CAPELLA BORRATJO

L'altre dia, a Baños Neros, va dormir la mona al departament de policia, un capellà que anava borratxo pels carrers y movent escàndol.

Mirau que aquestes reverències, son una colecció de calamitats.

N'hi han pochs que tinguin un sol defecte, pero n'hi han molts que 'ls tenen tots.

LO MATRIMONI CIVIL

Acaba de discutirse, votarse y aprobarse lo matrimoni civil a n' aquesta República.

Però ¡quin matrimoni! Res d'anar al clero a veure com volia pastar-lo, res de contempcions a cap religió. Lo matrimoni que no s'inscriu al registre civil, no serà vàlid dins de la República.

Després del matrimoni civil, que's casi cada qual conforme a sas creences. Ni més, ni menys.

Y ja's comença a parlar de suprimir del tot lo ministeri de cult, per creure perjudicial, y suprimir tota pensió a determinades religions, y tota subvenció a cap edifici religiós.

Es a dir, separació de la Iglesia del Estat. Atin las pelias per a questos barris. Això que nosaltres nos creyem al arriar, que 'ls hem d'ensenyar de entendre's.

Mentres no 'ns ensenyin ella a nosaltres! Salut, ciutadans, fins a un altre dia.

A. PLA Y FARRANDO

Rosari de Santy Fe 12 de Octubre de 1888.

LA CONEIXEU?

¿Coneixeu a la Cinteta, aquella viuda llatínica que alaba de simpática, quan de vellu no 't dreu? ¡no li coneixeu lo tretu ni per qué beata 's feu! ¿la coneixeu!

Vos parlo d'aquella dona que de tant prima es raquítica y se llengua per fer crítica no deixin en pau cap persona, y que aixís cànchica entona alabant lo nom de Deu ¿la coneixeu!

D'aquella que'l primer home diuhen li mori llunàtic, causa que ella'l volgué estètic, sense falta rhi punt ni coma, la que feya tanta broma, quan d'enterrarlo vingdu; ¿la coneixeu!

¿No li poddu recordar la que's pintà a tots fatiscula y feu grans papers ridicules pera tornar-se a casar, ¡la que'l home va deixar per nar detras d'un mantéu! ¿la coneixeu!

Vaja sí, sols parlent d'ella no queda persona típida sense mentir esta dona insípida que 's mori si no s'emperella; ¡no n'heu sentit dirre mella del gènit que té rebecch sols per fer mal a tot deu! ¿la coneixeu!

—Ara sí que la coneix.

J. ESPINSA RIBOT

CARTAS DE FORA

Manresa 21 Noviembre 1888.

Amich Director: Avuy vaig a dirigir-me a una reverència que ja fa alguns dies, entretenia a un numerós auditori, fentlos passar la respada escpñtíolshi unaa gualitas més peludas que certa talla de..... tocino qua hi detan la primera cepa.

Aquest xantí home, després de volguer demostrar los horrosos torments que sufriren las pobres animetas, las empregou contra 'ls revolucionaris, socialistas y libere-pensadors, y a fi de demostrar sans origens, li è que portan, y ho perjudicial que serían, presenta per mostra la revolucio francesa del '93, ab la decapitació de Luis XVI y Maria Antonieta, y altres incidents propis d'un

poble quan se troba en la situació crítica en que s' trobava Paris en aquella época. (Amagui las cartas que se li veu lo joch.)

Com la majoria que escoltan a aquesta neteja canadella y altres cosas, desconex la historia, té rabó còm se explican, lo mateix que los veritat; y 'ls crostas s' ho creuhen d' alló més be. ¿Quina gansa si dureu!

Los queafortunadament compronden las maldades del clero y las pillerías jesuíticas, en qual societate pòtense lo predicayre, ja no 'ns estranya semblant llenguatje, preveyent que s'acota la hora de treure tota aquesta bruticia que contamina las costums, y voldrían ferros caminar a las focas, porque no veíem sas villosas, y aixís es imposible.

Desenganyis, P. Aguilera, encara que per interceptar la via del progrés hi posesson tota los barrats de teula, haguta y per haver, la locomotora passaria aplastant barrats y barretayres. La historia de la humanitat, relativament, es com lo sol, quan hi pasa un núvol pel devant, quedém un poch a las focas, mes quan sa fora torna a brillar ab tota sa purtasa.

La Revolucio francesa, per més que 'ls tirants la detestatin, es la consagració de la humanitat y'l primer acte d'un drama que s' titularà *La Revolucio Social*.

Si alguna vegada torna a passari pel bech lo dir mal dels socialistas, libere-pensadors y revolucionaris, recordis que 'ls jesuitas, desde'l any 1555 fins a la festa, han sigut expulsats ignominiosament 66 vegadas per totas las nacions conegudas. Pensi també, que'l dia que lo poble agafi la escorbira, totas las religions aniran a parar al sach de un drapayre.

FLAMENCH CASULÀ

La setmana entrant, sens falta, veurà la llum pública nostre *Aimanach* per l' any 1889.

Com l' alabansa propia envileix, res tenim que dir d' ell a nostres llegidors. Ells jutjarán, quan lo vegin, sobre si 'ns sabem fer dignes del favor que'l públich d' idees avansadas nos va dispensant.

La setmana entrant, com ja havém dit, y al mateix temps de sortir *La TRAMONTANA*, sortirà l' *Aimanach*, enviantse'l dijous tots los pedidos fetes per nostres corresponzals, pera que al mateix temps se posi a la venta en tots los punts de Catalunya, seguint sempre nostre invariable sistema de no crear may privilegjis per ningú.

Espavilintae a fer los pedidos los pochs corresponzals que s' hi han adormit. La culpa no será nostra si després se quedan sense.

Ara diuhen que va de serio.

Diumenje d' aquesta setmana, si no hi ha nou *entrebanch*, se inaugurarà lo monument a Clavé, única gloria catalana d' entre tots los pendons a qui s' han aixecat monuments.

Veurém qué tal se portarà l' Ajuntament en aquesta ceremonía, que té de ser de las que més simpatias haurán despertat en nostre poble.

Lo diumenje passat se repartiren molts milers d' entradas *gratis* pera la Exposició, al objecte de que 'ls obrers que no podian gastarse una pesseta també poguessin veurela.

Heus' aquí un acord de nostre Ajuntament que aplaudeix sens reserves.

Mes si aplaudeixo l' acord en sí, ja no puch fer lo mateix en lo modo de portarlo a la práctica. ¿Com que tot té d' esser desorganización tractantse de nostre municipi!

Mentres alguns particulars disposavan de molts centenars de targetas, en los talleres, y sobretot en las corporacions genuinament obreras, no se'n veya una ni per remey.

Això explica que algun porter de la Exposició reparés que entravan diumenje ab targeta gratuita molts obrers..... de parroquia.

¿Sempre'l desgavell en tot lo de la Exposició!

Es una fatalitat que ja ni 'ns preocupa per lo que 'ns hi hem anat acostumant.

Tan enfutismat se conta que está en Cánovas de las xiuladas que se n' ha endut, que aixís que s' obrin las Corts pensa armar gran xibarrí contra'l Govern.

Es a dir, després dels escàndols del carrer, ara sembla que s' tracta de donar un escàndol parlamentari.

Y en Cánovas podrà ben dir, parodiand a Tenorio:

Quando yo gobierno fui la razón atropellé... y ahora por donde voy va el escándolo conmigo.

Y si no es vers resultarà una veritat més grossa que totas las *pitadas* juntas.

Per fi ha publicat lo Sr. Pi y Margall sa anunciada circular respecte a sas entrevistes ab lo Sr. Ruiz Zorrilla pera fer la coalició republicana, y per ella sabem que 'ls dos jefes dels més importants partits que 'ns han de dur la República no s' han pogut entendre.

Si en la oposició, emigrat'l un y casi perseguit l' altre, no se saben avindre, no 't dich jo si algun dia arribessin junts al poder.

Aquestes personalitats de las eminencias nos sempre un desengany pel poble.

Lo Govern sempre té un ull obert en materia de veillar per las instituciones, pero ¡quin ull!

Acaba de publicar sa circular lo Sr. Pi y Margall, y veient lo ministeri que'l fiscal s' estava quiet, li ha excitat lo tel, que en llenguatge popular ne diriam «l' ha sissat com a' un gos,» pera que caygues demunt del Sr. Pi per atachs a la monarquia.

Però ¡quin dimontri d' instituciones son aquestas tan corcadas, que cruihen a la sola lectura d' una circular dibent que no s' ha pogut fer la coalició republicana!

Si no fentse la coalició se denuncia la circular d' en Pi, qué hauria succehit si arriba a manifestar que la coalició quedava feta, sens tindre més objecte que enderrocar la monarquia?

A lo menos al Sr. Pi li claván quatre baixas al cap.

Y després a presiri per tota sa vida.

Com en Pi y Margall es diputat, y per la llei no se'l pot processar per la denuncia de sa circular sense demanar permis a las Corts, lo jutge que té la causa ja ha estés lo convenient suspicitor, y ara molts dubten de lo que farán las Corts, en vista dels recentis exemples de no donar permis pera processar diputats acusats d' estafas y altres delictes comuns.

¿Y qué ignocents son los que 's permeten lo luxo de tals dubtes!

Precisament, si ja per costum no 's dona permis pera processar a diputats acusats d' estafas y altres delictes per l' estil ó pitjors, es molt natural que 's dongui permis pera processar a n' en Pi.

¿En qué 's distingirían sino 'ls homes decentes dels *granujas* de la política!

Diuhen de Cadis que molts estudiants dels que firmavan la protesta a favor dels conservadors han publicat una contra-protesta dibent que se 's havia enganyat al demanarlos la firma, dibentlos que era precisament per lo contrari de lo que la feren servir.

Vamos, a tot arreu son igual los conservadors, sens exceptuar a Barcelona.

Lo fill d' en Durán y Bas y l' aprenent de capella Verdaguier poden atestiguarho.

Lo Gobernador civil de Salamanca va prohibir als estudiants d' aquella capital que commemoressin l' aniversari de las emperyadas conservadoras als de Madrid, per medi d' un dinar.

No sé si'l Pons Pilar de Salamanca deuria veure un perill per la monarquia ab aixó de que 'ls estudiants dinessin junts.

Com las corre que 's adelantats se menjan las criaturas.....

La causa que se segueix als nou ó deu teixidors de Terrasa per aquell célebre petardo que ha fet caure la baba de gust a certs fabricants, ha tornat per segona vegada a la Audiencia de Barcelona.

No sabem si ara tornarán a demanarse novas *diligencias* ó qué pera anar allargant la pread dels que tenen de resultar ignocents; lo que sembla cert es que 'ls caciquillos terrasenchs ja no saben com desempallegarse del assumpte pera sortirne un xich be, y seguixen l' *hembolica* que ja fort allargant l' enredo pera fastigujar als aenyalats pera ser sas victimas.

Tot això 'ls aniria molt bé, si no fos la en-diableda memòria, fent que las víctimes se recordin algun dia de los butxins.

Y llavors veurém corre als entramaliats caci-qués.

¡Eyl! si poden.

Un rebombori de mil diables està produhint à la província de Girona la barrabassada del Pons Pilat d'aquella capital contra la Diputació de la província.

Desenganyarse, mentres Madrid pugui enviar à las províncias polissons, governadors y delegats de tota mena, la justícia y la llibertat seràn un quènto.

Dimecres al vespre, al sortir del treball nostre amic y col·laborador J. Torrents, en lo mateix gran carrer de las Cortes, prop del d'Urgell, fou acomès ganivet en mà per dos malfactors que intentaren robarlo, y no podent conseguir son intent li donaren tres punyalades y apretaren à corre sens que cap autoritat sortís d'en lloch à pesar dels molts crits de la víctima de ¡lladrest y jagafuolst!

Si à las vuyt del vespre ja no es possible anar per un carrer de Barcelona com la Gran-via, es precis confessar que la seguretat personal està à zero en nostra ciutat, y que mentres los municipals y polissons fan d'assistents à regidors y empleats, los lladres, assessins, y atracadors poden dedicarse ab tota tranquil·litat à las feynas de son ofici.

Afortunadament las feridas de nostre amic no ofeixen gravetat, per més que 'l faràn estar alguns dias al llit.

Contém lloanss à la autoritat que vetlla per la seguretat personal dels barcelonins.

Avuy se treu la rifa de la Exposició Universal.

Y son tants los beneficis de la centralisació, que aquest acte té de celebrarse a la Gran-via, igual que a aquí no 'n sapiuessim ó hi hagües temor de que 's fes la trampa en lo sortej.

Té una ventatje, no obstant, lo rifarsens à Madrid. Ha sortit ja cap allí una comissió de redactors, que gastarán la plata y l'or rumbellant à costellas nostras.

No tot han de ser perdus pels catalans.

Los tres que van de comissionats hi guanyarán per molts conceptes.

Dos polissons de Madrid, que estavan mitj ligats, van promoure 'l diumenje passat un escàndol en lo carrer de Pelayo de la Cort, per lo qual una patella de civils tingüé d'agafarlos y portarlos al quartellillo à dormir la mona.

Y quina policia tenim à Espanyal!

¡En bones mans està 'l panderó de la seguretat pública!

Entre la guàrdia de Madrid s'ha fet un certamen de tiro al blanc.

Haurán sortit premiats varios fragments de literatura *polvorera* y de música *balística*.

Que son los únichs concerts gubernamentals al alcans del poble.

Torna à remoures poderosament la idea de que estalli en la próxima primavera una formidable guerra europea.

En aquesta amenaçadora confagració general, lo quíntisme que 's té, méns en compte es lo de més valor positiv: lo poble de totes y cada una de las nacions, que té d'esser 'l únich y 'l verdaderament sacrificat.

Y no obstant los pobles avuy ja pensan.

Visquem y vejem.

Y potser ahont méns se pensin los tirans salti la verdadera guerra que té d'esser la última de la Revolució Universal.

Los paràdixis de la patria poden meditar sobre aquesta notícia.

A Granada hi ha 12,000 individus allistats en lo consular de la República Argentina en aquell capital per marxar à Buenos Aires, en vista de que en la seva patria no poden guanyarse la vida.

Aix que 'n faltà à Espanya lo més necessari de la vida, poden intentar à parlar d'espanyolisme.

La patria no es més que allò ahont se viu dignament.

Lo mateix en llibertat que en substancies alimenticias.

Lo rata de Correus que fa algunas setmanas treu cada divendres un exemplar de LA TRAMONTANA del paquet que va à Olesa de Montserrat, que fassí 'l favor d'avisarnos, ab tota franquesa, y li enviarem una subscripció sense pagar.

No veu que afanantlo del corresponal perjudica à 'n ell y 'ns compromet à nosaltres?

Quan llegeix aquest suchto, quedís lo número descansat aquesta setmana, que ja 'n posém un de més al paquet per vosté.

Però quedém en que desde la setmana entrant ja no hi tornarà més, ¿eh?

S' está acabant d'amanir lo pastel del sufragi universal que 'ns van à regalar los fusionistes.

Segons los ministerials, en la próxima legislatura lo projecte quedarà fet llei.

Y segons nosaltres *Feta la llei feta la trampa*.

EN LO GLOBO CAUTIU

Adeu, ciutat dels compics (strassats) que me 'n vaig à la torre foto à sant...! Ja veig los terrats bruts que, d'aquí estant sembla no hagin sigut may escombrats.

Ja veig lo port, los barcos rovellats, la Exposició que ab pena va endevant: la Seu, Santa Maria, que seràn teatros, quan sigüem civilizats.

Ja veig 'l asta de Casa la ciutat, sens bandera ni rís, que sobresurt com qui fuig dels infernos pel terrat; y veig... que 'l viatge aquest es bastant curri puig sento com lo cable van tirant y que poch à poquet nos van baixant...

E. VILARÉ

Lo dia 6 d'aquest mes, que feya exactament 15 anys que 'ls carlins entraren à Cardedeu y després de 36 horas de foc donaren paraula de honor de respectar las vidas dels braus defensors d'aquell poble y luego 'ls fusellaren à Vilamajor; aquest dia, donchs, lo rector de Cardedeu pujà al cubell del Esperit Sant y feu una predicció contra 'ls liberals y defensors als fraeres.

¡Quanta insensatés, intolerancia y fanatisme 's necessita pera aixís profanar lo dolor dels orfes y de los viudas que 'ls carlins produhiren à Cardedeu!

Lo bisbe de Vich anà à Castellvell y Vilà à inaugurar una iglesia, y en un sermó que feu digué que quan se 'ls posés la peste à las vinyas que l'enviessin un recado, que ell se cuydaria de treure aquest mal.

Vetaquí un bitze que ho entén. Al costat dels interesos de la ànima hi posa la cullita del vi.

A bon segur que creu que 's pagosen preferiran més la salvació dels cepes que la de la ànima...

Y 'ls conquistà per la part més débil.

Anava 'l vicari de Roda mossen Trunfa pel carrer portant Son Amo à la mà esquerra, y ab la dreta clavà una bofetada à un jove que no 's volgué agenollar devant del pot de la cuntra ànima.

Al sentirse la reverenda mà à las galtes l'agredit, va respondre com se mereixia al de las calsas amagadas, y armà un santíssim esbalot, arribant à dir mossen Trunfa:

—Com hi ha Maria Santíssima me las pagarás totes si algun dia te veig dintre 'l temple de Deu.

Igual que las criaturas feu 'l ensotanat.

Desafia als altres dintre de casa seva, esperant 'l ajuda de son pare.

L'Ateneu de Banyoles intentà fer una manifestació en honor d'en Joseph T. de Ametller; mes lo rector, infuient en 'l alcalde, logrà que no 's dongués lo permis per aquell acte públic.

S'organisació luego una veïllada à tal objecte, y s'ompliren los salons del Ateneu en senyal de protesta contra alcalde bunyol y rector manefa.

Las intolerancias rectorescas y 'ls atropells de la autoritat tenen aquesta ventatja: que fan naix protestes è indignació allí ahont tot hauria sigut tranquil·litat.

Aplaudim, donchs, als escurapous de la ànima y drapayres del Estat que fan Revolució... Ab sos actes provocatius.

Un devot d'Almeria se preparava per 'anar à la professó del Carmen, quan cayentli de la butxaca una pistola, va dispararse ferint à la propia mare del devot.

Quina idea deuben tindre de la professó y dels profesionayres, los que per 'anarhi se proveheixen d'una pistola ben carregada?

¡Prou que 's concienen ells ab ells!

ANAGRAMA

Lo meu Tot no està malalt y sempre 'l veurás Total.

MARANGY

CONVERSA

—¡Ahont va senyor, Alavors!

—A passajá, ¿y vosté Pons!

—Miria, à rondá una estona per la Rambla de las Flores.

—No 'ls va dir res 'l Agustí?

—À s'è son y à n'è las nos va dir que marxaria al poble que hem dit aquí.

ANTONY DEL CORRAL

XARADAS

Es una lletra primera, Segona tres, capital, pert del cos huma tercera y bonica flor total.

La meua segona-tercera que n' es filla de Total, una botons de tres-primera me regalá per Naide.

Joaquím Savat

SOLUCIONS

À LAS CANTONIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA.—C.—P.—

OROGRAFIC.—PER SOTERRNIS LAS CESS.

CORRESPONDENCIA DEL ALMANACH

S'insertará algo de lo que han enviat pel Almanach, als ciutadans següents:—J. Abril.—Pere Galindaya.—J. T. Anguila.—J. Puig Casanovas.—Ruch Natras.—F. Sobrecasas.—Pisón, Adán y C.—Antoni del Corral.—F. Rerref.—F. Tiana.—Noy Cabo.—G. Elias.—Roberto il Diáulo.—Candor Salamé.—J. M. Bernis.—Dr. Tranquil.—J. Staramas.—Ruch Sagranyes.—Norma R.—J. B. Guerrer.—Lliurepensador vilanoví.—Marqués dels Bonstalls.—A. Gilbert.—C. Bort y Bonet.—A. Garcia.—Trequina.—Noy Ros.—Julio Jener.—D. Bartrina.—R. Castell.

Nota.—Si per falta d'espai algú à última hora se quedés en terra del Almanach, los traballs acceptats pel mateix se publicarian seguidament en LA TRAMONTANA ab preferéncia als demés.

No 's pot aprofitar res de lo que han enviat pel Almanach los següents:—Marangy.—B. Sol.—M. Geró.—C. de Barril.—Pastores del Montant.—L. Mosca.—Divs.—J. Torras.—S. Font.—Pep de la Nau.—J. Cap.—J. Sauri.—Sabadellench.—Pau Putngas.—Fonsi Matxoni.—Un Estudiant de metje.—J. Serra Vila.—B. Torrens y B.—J. Tarrida.—Un Infelís.—S. Obra.—J. Costa.—Un Botiller.—S. Capellí.

E. Costa (Banyolas): No s'ha perdut cap carta, y la falta de temps fa que no pogüem escriure per coses de poch interés.—Prats Nyach: Està bé, pero ja resulta assumpt passat, y no s'insertará.

Barcelona.—Tipografia LA ACADEMIA, Rueta de l'Alvareda, 6

SORTIRÀ LA SETMANA ENTRANT

Almanach de La Tramontana

PER L' ANY 1889

Calendari Republica de la Revolució Francesa, ab tots los datos que 'l fan més interessant. Collecció de traballs de tota mena, ab profusió de dibuixos de varios reputats artistas y dos preciosos cromos alegòrics à sis tintas representant 'l un; *Pas à la Llibertat!* y 'l altre *Situació política d'Espanya*.

BO DONICH Y SARATO PREU UN RAL INVENOSÍMIL 25 % de rebaixa als corresponals.